

Europa og islam i middelalderen

622-1453

- Middelhavsverdenen blev delt i et kristent Europa og et islamisk Nordafrika og Mellemøsten
- Islam og Kristendom levede som gode naboer, men også tit i konflikt
- Korstog: De vesteuropæiske forsøg på at generobre Palæstina

Islams grundlæggelse

- Den arabiske halvø havde ikke været en del af Romerriget
 - Her levede nogle som bofaste i byerne, andre som nomader
- Grundet gode handelsforbindelser til det kristne Mellemøsten bekendte nogle arabere sig til kristendommen eller jødedommen
- Der var adskillige stammer med hver sin sheik, og der var konstant fejder mellem stammerne og mellem de forskellige byer
- I 600-tallet opstod en ny religion: Islam
 - Muhammed hævdede at have modtaget guddommelige åbenbaringer gennem ærkeenglen Gabriel
 - Stært inspireret af jødedommen og kristendommen
 - Stod i skarp kontrast til den hyppige polyteisme blandt de arabiske stammer
 - Muhammed mødte voldsom modstand i Mekka, og måtte i 622 flytte til Medina
 - I 633 vendte han tilbage og rensede byen for gudebilleder
 - Han opfattede sig selv som den sidste og endegyldige i rækken af store profeter (bl.a. med Moses, Jesus og Abraham)
 - Muhammeds stedfortræder kaldtes en kalif:
 - Muslimernes åndelig og verdslige overhovede (både pave og kejser)

Kalifatet

- De første fire kalifer var alle i familie med Muhammed (632-661)
- Derefter var der voldsomme stridigheder om, hvem der retmæssigt skulle være kalif
 - Førte til opdeling af muslimerne
- Shiamuslimerne
 - Anser Muhammeds svigersøn, Ali, (den sidste kalif, der anderkendtes af alle muslimer) for den sidste retmæssige kalif
- Sunnimuslimerne
 - Anderkender de efterfølgende kaliffer
- Perioden med de første fire kaliffer anses stadig idag for en idealtilstand, som blev forrådt af senere kaliffer

Kalifatets ekspansion

- Muhammed samlede de tidligere stridende arabiske stammer, hvilket førte til en voldsom arabisk ekspansion
- I løbet af mindre end 100 år lykkedes det araberne at erobre et rige fra Indien til frankerriget
 - Først underlagde de sig Syrien, Palæstina og Egypten
 - Syriens hovedby, Damaskus, blev kalifatets, altså muslimernes,

hovedstad

- Underlagde sig perserriget
- Inden år 700 var hele Nordafrika erobret
- 711: Over Gibraltarstrædet og erobrede Spanien
- Fortsatte op i Frankrig, men blev besejret i 732, og den arabiske ekspansion standsede altså ved Pyrenæerne
- Araberne kunne, takket være deres kameler, angribe og trække sig tilbage via ørkenen
- Det byzantinske rige og perserriget havde slidt hinandens ressourcer ned gennem en 20 år lang krig, og perserriget havde efterfølgende været gennem en 4 års borgerkrig
 - Dette udnyttede araberne og erobrede disse riger
- De arabiske erobrere byggede på religiøs fanatisme og religiøs tolerance
 - Krigerne blev inspireret af profetens løfter om belønning i det hinsides til den, der ofrede sit liv i kampen for troen
 - Krigerne blev motiveret af rigdomme og krigsbytte
 - De erobrede jøder og kristne fik lov til fortsat at praktisere deres religion, og de beholdt deres love
 - Muslimere "kunne godt lide dem", fordi de trods alt var monoteister med en hellig skrift (muslimerne opfattede det som et forvansket forstadium til Koranen og Islam)
 - De erobrede blev pålagt en særlig skat

Araberne og de erobrede områder

- I de erobrede områder indsattes arabiske statholdere, og der stationeredes arabiske tropper
- Der var ikke noget pres på de erobrede områder om at konvertere
- Islam fulgte dog med ud i de erobrede områder i forskellige tempi
- Sproget arabisk trængte også frem sammen med religionen
- Kaliffens position som hersker over den islamiske verden blev hurtigt en illusion, og de forskellige lande blev reelt selvstændige fyrstendømmer
- I 900-tallet blev araberne i Spanien trængt tilbage af de kristne kongedømmer fra Nordspanien, en generobring, der først sluttede i 1492

Den arabisk-islamiske kultur

- Kolossal kulturel arv fra de græske og persiske områder blev overtaget af araberne
- Araberne opfangede datidens mest fremskredne teknikker
 - Araberne var banebrydende på områder som astronomi, matematik og medicin (udviklede bl.a. vores talsystem, arabertal)

Tyrkerne i den islamiske verden

- Tyrkerne var en gruppe af nomadefolk i Centralasien
- I 700-tallet var araberne begyndt at anvende tyrkiske slaver som krigere
- Mange tyrkere gjorde militær karriere, og fik derfor stor politisk indflydelse
- I begyndelsen af 1000-tallet trængte tyrkiske stammer ind i Persien østfra (seldsjukkerne)
- Seldsjukkerne underlagde sig hele området fra Afghanistan til Middelhavet
- Da den seldsjukkiske leder, Tugril, i 1055 rykkede ind i Bagdad gjorde han ikke sig selv til kalif, men derimod til sultan - den titel der antyder, at man ikke anerkender

nogen overherre

Korstogene - den kristne modoffensiv

- Den byzantinske kejser så sig truet af seldsjukkerne og bad de kristne i Vesteuropa om hjælp
- Pave Urban 2. (1088-1099) imødekom anmodningen og opfordrede til korstog i 1095
 - Opfordrede til at opgive alle interne fejder og i stedet forene deres kræfter om at forsvare den truede kristenhed i øst
- Kirken havde forsøgt at skabe fred internt i Europa ved at erklære nogle dage for fredhellige, og korstogene kan ses som endnu et forsøg på at skabe fred internt ved at vende kræfterne udad
- Første korstog: 1096 gennem Lilleasien
 - Efter to år kom de til Jerusalem, hvor de gennemførte en omfattende massakre på muslimske og jødiske indbyggere

De kristne i det hellige land

- Korsfarerne oprettede deres egne fyrstendømmer i det syrisk-palæstinensiske kystområde
- Til forsvar af det hellige land oprettedes særlige munkeordner, hvis medlemmer var krigere (ridderordener)
 - Tempelherrerne
 - Johannitterordenen
- Forbindelsen mellem korsfarerrigerne og Vesteuropa blev varetaget af italienske søfartsbyer, specielt Venedig
- De få indvandrere slog sig ned i byerne, der bestod af kristne indfødte, kristne vesteuropæere, jøder og muslimske indfødte
 - På landet var de muslimske arabere dominerende
- Efter det første korstog samlede muslimerne en egentlig hær
 - Gennem 1100- og 1200-tallet var der flere korstog for at beskytte de kristne fyrstendømmer
- Jerusalem gik endegyldigt tabt i 1244
- I 1300- og 1400-tallet fortsatte den tyrkiske ekspansion, og i 1453 erobrede de Konstantinopel = slut med det østromerske rige

Danske korstog

- Paven udstrakte sit tilsagn om syndsforladelse til også at gælde deltagerne i de såkaldte missionskorstog
- De tyske og danske fremstød mod de hedenske folkeslag langs Østersøens nordkyst fik status som korstog
 - Krigstogter af danske konger mod venderne på Rügen og mod esterne 1160-1220

Korstogsbegrebet i eftertiden

- Islam skabte tidens højeste kultur
- Muslimerne så korstogene som overgreb
- De kristne så korstogene som hævn og generobring
-

